

Нови хладни рат?

Пише: Кон Халинан (Conn Hallinan)
недеља, 29 јун 2008 22:48

Војни савези се увек рекламирају као нешто што производи безбедност. Пракса је, међутим, обично супротна. Тако је Немачка створила Тројни савез са Италијом и Аустро-Угарским Царством како би парирала француском непријатељству након Француско-пруског рата. Као одговор на то, Француска, Енглеска и Русија су створиле Тројну антанту. Исход је био Први светски рат.

Током 1949, Сједињене Државе и Британија су предводиле кампању за стварање Организације северно-атлантског савеза (НАТО) у циљу одвраћања наводног совјетског напада на Западну Европу. Као одговор на то, Совјети су створили Варшавски пакт. Свет тиме није добио безбедност већ Хладни рат, на десетине запаљивих сукоба широм планете и довољно нуклеарног наоружања да се уништи земља дванаест пута.

НАТО наставља да живи

Хладни рат је можда завршен, али се то не би могло наслутити на основу састанка НАТО у Букурешту у априлу. Савез је одобрио чланство Хрватске и Албаније, док је само француско и немачко противљење спречило Бушову администрацију у намери да овима придода бивше совјетске републике Украјину и Грузију. Како је председник Буш поручио скупу, „Нато више није статичан савез усредсређен на одбрану Европе од совјетске тенковске инвазије. То је сад један експедициони савез који шаље своје снаге широм света како би милионима обезбедио слободну и срећну будућност.“

НАТО ће ускоро почети да размешта анти-ракетне (Anti-Ballistic Missiles - ABM) системе у Пољској и Чешкој Републици, који ће наводно бити уперени ка Ирану, али за које Руси тврде да су уствари уперени према њима. Савез је опколио Русију савезничким државама и базама, све више гура Уједињене Нације у страну, шаље нове снаге у Авганистан и спрема се да отвори дућан у пацифичком басену. Међутим, политика је у много чему као физика: за сваку акцију постоји једнака и супротна реакција.

Шангај узвраћа ударац

У овом случају, реакција је Шангајска организација за сарадњу (Shanghai Cooperation

Organization - SCO), организација која обухвата четвртину светског становништва, од Источне Европе до Северне Азије, од Арктика до непрегледних степа и планинских врхова Централне Азије. Створена је 2001, а њено чланство укључује Кину, Русију, Казакстан, Киргистан, Таџикистан и Узбекистан. По речима уредничког коментара у Фајненшал тајмсу, SCO је „све оно што су Ричард Никсон и Хенри Кисниџер – који су настојали да одрже раздвојеност Русије и Кине – покушавали да спрече.“

Према кинеском министру спољних послова, Јенг Ђиечију, на састанку СЦО прошлог августа у главном граду Киргизије, Бишкеку, дат је приоритет „мапирању сино-руских односа и унапређењу билатералне стратешке координације“. Ове две нације су се такође договориле да „удруже снаге у циљу суочавања са другим безбедносним питањима, као део заједничког напора да се заштите стратешки интереси обе земље“.

Корисно је потсетити се да су се пре мање од 40 година кинеске и совјетске војне снаге сукобиле на другој страни реке Усури, северно од Владивостока. Према кинеским дневним новинама Народни дневник, на састанку СЦО расправљало се о јачању УН-а и „заједничким изазовима с којима се обе земље суочавају, који произилазе из америчких планова о размештању ракетне одбране која је уперена ка Европи и Истоку“.

Кина је дубоко забринута системом анти-ракетне одбране коју пропагира Бушова администрација, јер би тај систем могао да неутралише Пекингове скромне снаге интерконтиненталних балистичких ракета (Intercontinental Ballistic Missiles - ICBM). Руски председник Димитри Медведев и кинески председник Ху Ђинтао су 23. маја ове године издали заједничко саопштење којим се АВМ осуђује као претња „стратешкој равнотежи и стабилности“.

Самит у Бишкеку је усвојио декларацију која непосредно циља на спољну политику Бушове администрације, између осталог осуђујући „једностраност“ и „двојне стандарде“, а подржавајући „мултилатерализам“ и „строга поштовање међународног права“ уз подвлачење важности УН. Да ли СЦО еволуира у политички савез са јаким војном димензијом, попут НАТО-а? Још увек не, али су његове државе-чланице већ изводиле заједничке „анти-терористичке“ маневре, док је сама организација блиско повезана са Организацијом савеза за колективну безбедност (Collective Security Treaty Organization - CSTO).

Не-НАТО

CSTO, који је основан 2002, обухвата Русију, Јерменију, Белорусију, Таџикистан, Казакстан, Киргистан и Узбекистан. То је пуноважан војни савез чији су се чланови обавезали да ће притећи у помоћ другим члановима у случају напада. Организација тренутно развија снаге за брзо реаговање попут оних које развија НАТО. М. К. Бадракумар, некадашњи дипломата од каријере који је био индијски амбасадор у Узбекистану, тврди да би се ове две организације у будућности могле спојити.

„СЦО се може усмерити ка низу такозваних 'нових претњи' [тероризам] уместо ка конвенционалним облицима војне претње, док би се CSTO бавио одржавањем заједничког система ваздушне одбране, обучавањем војног особља, куповином наоружања, итд.“

Исте седмице када се СЦО састајао у Бишкеку, Руси су објавили свој одговор на НАТО-ов АВМ систем: васпостављање стратешких ваздушних патрола, побољшање анти-ракетног система који штити Москву, модернизација интерконтиненталне ракете Топољ-М, и изградња нових подморница са којих се могу лансирати ракете.

Следећа станица: Централна Азија

Како би парирале растућем утицају СЦО – који је стекао статус званичног посматрача у УН-у и развио радни однос са Асоцијацијом нација југоисточне Азије (Association of South East Asian Nations - ASEAN)

– Сједињене Државе су покренуле „Велику централно-азијску стратегију“ у настојању да се уклоне између држава Централне Азије и Русије, и да придобију Индију играјући на карту страха Њу Делхија од растуће кинеске моћи. Међутим, према Бадракумару, део стратегије који се односи на Централну Азију вероватно неће уродити плодом, уз могући изузетак Туркменистана. С озбиром да су се Сједињене Државе дубоко заглибиле у Ираку и Авганистану, „америчке акције у региону се врло ниско котирају,“ каже он.

Можда ће Вашингтон имати више успеха са Индијом, али је очигледно да је гледање Њу

Делхија на СЦО двојако. С једне стране, многи Индијци нервозно гледају на растућу кинеску моћ. С друге стране, Индији су очајнички потребни енергетски ресурси Централне Азије. Индија ће се вероватно држати средњег пута, не уплићући се у политичке савезе али пазећи да не учини ништа што би могло да поремети доток гаса и нафте ка њеним растућим индустријама. На пример, Њу Делхи је оштро одбацио напоре Бушове администрације да се заустави споразум о цевоводу између Индије и Ирана. Не може се са сигурношћу рећи да ли ће се СЦО претворити у источни НАТО или не, али је економска страна овог савеза солидно утемељена у властитим интересима.

НАТО у проблеми

С друге стране, НАТО је у проблемима. Мада је савез пристао да помогне у извлачењу Сједињених Држава из авганистанског муља, не може се рећи да су његове чланице одушевљене тим ратом. На априлском састанку, одговор на амерички апел за додатне војне снаге био је у виду нових 700 француских војника. Како истиче Анатоли Лиевен, професор Ратних студија на лондонском Кингс колеџу, то је један нови војник на сваких 400 квадратних миља у Авганистану.

Истина, НАТО је подржао размештање анти-ракетне одбране, али нико осим Вашингтона није због тога отварао шампањац. Неких 70 посто Чеха се томе противи, док Пољаци користе то питање како би уценили Сједињене Државе да им модернизују војску. Како је један амерички политички аналитичар цинично рекао колумнисти Фајненшал тајмса Гидеону Рахману, АВМ је „систем који неће функционисати, против претње која не постоји, плаћен новцем којег немамо“.

Амерички АВМ програм је досад коштао преко 100 милијарди долара. Међутим, према недавном извештају Канцеларије ревизора америчке владе, још увек није успешно тестиран са „довољно реализма“. У преводу: тестови су намештени. Ако се НАТО распадне а СЦО никад не прерасте у војни савез, историја нам говори да ћемо вероватно сви бити на добитку. Војни савези имају обичај да наведу људе на погрешне рачунице, а погрешне рачунице у свету са нуклеарним оружјем су опасно лоша идеја.

Нови хладни рат?

Пише: Кон Халинан (Conn Hallinan)
недеља, 29 јун 2008 22:48

<http://www.fpif.org/>